

แนวคิดการบริหารโครงการตามหลักสัปบุริสธรรม 7 สำหรับผู้บริหารโครงการ
**Concept of Project Management according to Sappurisdhamma 7 for Project
Managers**

พศุพัลลภ ทิพย์เลิศ

การรถไฟแห่งประเทศไทย

ปิ่นปิ่นทร์ เหลืองพิทักษ์ และปิยธิดา วงศ์ใหญ่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

Piyatidawongyai383@gmail.com

บทคัดย่อ

การทำโครงการหากผู้บริหารโครงการไม่สามารถวางแผนงาน หรือไม่สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้ชัดเจนได้ อาจทำให้โครงการไม่บรรลุผลสำเร็จได้ ซึ่งการเขียนโครงการจะต้องระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ซึ่งอาจอยู่ในรูปปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ให้เพื่อจะช่วยให้เห็นภาพของงาน และทิศทางที่จะนำไปสู่การบรรลุประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งทางพุทธศาสนาได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติของผู้บริหารโครงการตามหลักสัปบุริสธรรม 7 ได้แก่ 1. ัมมัญญตา การรู้จักเหตุ และเข้าใจในหลักการโดยผู้บริหารโครงการจะต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม มีความเข้าใจในการวางแผน มองเห็นปัญหาและจุดสำคัญของโครงการได้ 2. อัตถัญญตา การรู้จักผล ในข้อนี้ผู้บริหารโครงการรู้จักผลหรือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับการดำเนินงานต่างๆ อย่าง 3. อัตตัญญตา การรู้จักตน ผู้บริหารต้องวิเคราะห์ ความรู้ความถนัด ความสามารถของผู้ร่วมดำเนินโครงการได้ 4. มัตตัญญตา การรู้จักประมาณ ผู้บริหารโครงการจะต้องรู้จักการประมาณการงบประมาณ ที่จะนำมาใช้ในโครงการได้ 5. กาลัญญตา การรู้จักเวลาผู้บริหารโครงการต้องรู้จักการวางแผนด้านระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการทำโครงการแต่ละครั้ง รวมถึงรู้จักประมาณเวลาในการดำเนินโครงการแต่ละขั้นตอน 6. ปริสัญญตา การรู้จักชุมชน ผู้บริหารโครงการควรมีการศึกษาว่าชุมชนเหล่านั้นมีความต้องการอะไร เมื่อทราบถึงความต้องการและเข้าใจบริบทของชุมชนแล้ว ก็จะทำให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนอย่างแท้จริง 7. ปุคคโลปปรปัญญา การรู้จักบุคคล ผู้บริหารควรรู้จักว่าแต่ละ

บุคคล เพื่อสามารถเลือกงานให้แต่ละบุคคลได้ตามความสามารถและความถนัดได้เพื่อให้การดำเนิน
โครงการเป็นไปอย่างราบรื่น

คำสำคัญ : การบริหาร,โครงการ,แนวพุทธศาสนา,หลักสัปปุริสธรรม 7

Abstract

Doing a project if the project manager is unable to plan the work. or unable to clearly define the objectives of the project may cause the project to be unsuccessful The project writing must clearly state the objectives. This may be in quantitative or qualitative form. given to help visualize the work and directions that will lead to achieving efficiency and effectiveness In which Buddhism has mentioned the practice guidelines of project managers according to the Sappurisdhamma 7 principles as follows: 1. Dhammayuta, knowing the cause and understand the principles of project management must be the initiative have an understanding of planning can see the problems and the main points of the project Able to analyze the results that will be obtained from various operations. aptitude The ability of the project participants Projects must know budget estimates. That will be used in the project. 5. Kalyanuta, knowing the time, project managers must know the proper time planning for each project. Including knowing about the estimated time for each step of the project. Project managers should be educated about the needs of those communities. Once you know the needs and understand the context of the community. It will cause cooperation from the community like 7 .Pukhalo the Philosopher getting to know a person Executives should know that each individual To be able to select jobs for each person according to their abilities and aptitudes to make the project run smoothly

Keywords: administration,project,buddhist, Sappurisdhamma 7

บทนำ

การบริหารโครงการให้เกิดประสิทธิภาพควรมีแนวคิดการบริหารจัดการ โดยมีการตั้งเป้าหมาย การวางแผนที่ดีรัดกุม สามารถมองเห็นผลที่จะได้รับได้ ควรมีการตั้งกลยุทธ์ สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้องค์กรและสังคมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้มากยิ่งขึ้น การบริหาร โครงการเป็นการดำเนินงานที่มีความแตกต่างออกไปจากการดำเนินงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ แต่เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจะทำให้องค์กรและสังคม ได้รับประโยชน์สูงสุดจาก ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัด ภายใต้เงื่อนไขด้านสภาวะแวดล้อมภายในองค์กร สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กร และปัจจัยด้านเวลา เป็นต้น โดยทั่วไปองค์กรที่มีประสบการณ์ จากการบริหารโครงการมาแล้วนั้น จะมีความได้เปรียบและสามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทำให้ได้เปรียบเหนือกว่าองค์กรที่ไม่เคยมีประสบการณ์ใน ด้านการบริหารโครงการมาก่อน สำหรับโครงการที่มีประโยชน์ต่อสังคมที่ผ่านมานั้นล้วนแล้วแต่ ได้ ใช้การบริหารโครงการทั้งสิ้น นอกจากนี้การบริหารโครงการยังได้นำมาใช้ในการประสานและควบคุมกิจกรรมที่มี ความสลับซับซ้อนในการดำเนินงาน ได้แก่ โครงการที่เกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมที่พึง ประสงค์ในสังคม เช่น โครงการด้านความมั่นคง โครงการความร่วมมือระหว่างภูมิภาคของโลก เป็นต้น โครงการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน เช่น โครงการด้านสุขภาพอนามัย ด้าน การศึกษา ด้านการฝึกอบรม ด้านการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ด้านการชลประทานเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นต้น การบริหารโครงการในกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ชีวิตของคนในสังคมได้รับความสะดวกสบายและมีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น (เฉลิมพงศ์ มีสมนัย, 2547) ดังนั้นการบริหารโครงการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้หลักธรรมเข้ามาปรับใช้ในการบริหาร เพื่อการสู่การบรรลุถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โครงการทุกโครงการที่กำหนดขึ้นจะต้องมีความสอดคล้องและสนับสนุน แผนงานหลักขององค์กร มีการจัดเตรียม การกำหนดรูปแบบของการดำเนินงานไว้อย่างเป็นระบบ การดำเนินงานของโครงการจะต้องเป็นที่ตกลงยอมรับและรับรู้จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโครงการ จะต้องมีการรับผิดชอบในการดำเนินการ รวมทั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่ เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และที่สำคัญโครงการจะต้องได้รับการตรวจสอบและประเมินผลอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการบรรลุถึงผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โครงการโดยทั่วไปเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทน

ผู้บริหารโครงการถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งในการจะปฏิบัติตามขั้นตอนการวางแผนโครงการต่างๆของผู้บริหารควรใช้หลักในทางพระพุทธศาสนามาใช้ โดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่มีคุณค่า โดยการพิจารณาด้วยเหตุด้วยผล เพราะการจะเป็นผู้บริหารโครงการที่ดีได้ ต้องมีหลักการบริหารเทคนิคและมีวิธีการที่ชัดเจนมั่นคงยึดหลักธรรมในการนำมาใช้บริหารโครงการเป็นหัวใจสำคัญ โดยแสวงหาการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้บริหารโครงการสามารถนำหลักการบริหารเชิงพุทธเข้ามาบูรณาการให้เข้ากับการบริหารงานในโครงการเพื่อเข้าสู่มิติของการบริหารงาน ที่ยั่งยืน มีความมั่นคง และสร้างความเป็นธรรมต่อบุคคล หรือสังคมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอย่างชาญฉลาด รวมทั้งสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อการบริหารโครงการอย่างยั่งยืนและมั่นคง รวมทั้งต้องมีหลักการของนักบริหารในการบริหารจัดการโครงการอย่างมีระบบ โดยที่ยังมีคุณธรรมมาประกอบในการพิจารณาบริหารจัดการด้วย

แนวทางการบริหารโครงการ

ทฤษฎี Project Management Body of Knowledge (PMBok หรือ พี เอ็ม บอค ที่ใช้ในการบริหารโครงการ มีการแบ่งองค์ความรู้หลักที่ต้องใช้ในการบริหารโครงการออกเป็น 9 ด้านด้วยกัน ได้แก่

1.Integration Management การบูรณาการส่วนประกอบต่างๆ ของโครงการเข้าด้วยกัน เป็นการนำองค์ความรู้ในทุกๆ ด้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ (ทั้งทางด้านขอบเขตงาน เวลา ต้นทุน คุณภาพ ทรัพยากรบุคคล การติดต่อสื่อสาร ความเสี่ยง และการจัดหาทรัพยากรภายนอก เป็นต้น) มาใช้ร่วมกันตลอดวงจรชีวิตของโครงการ

2.Scope Management เป็นการกำหนดกรอบและขอบเขตของโครงการ การจัดการขอบเขตของโครงการ เป็นเทคนิคในการบริหารจัดการโครงการในการวิเคราะห์ การส่งมอบโครงการ และขอบเขตงานที่ต้องการในขั้นสุดท้าย และการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างโครงการส่งมอบกับขอบเขตการทำงาน

องค์ความรู้ในการบริหารจัดการ (Project Management Body of Knowledge (PMBOK) เป็นมาตรฐานสากลที่ใช้เป็นแนวทางการจัดการสำหรับผู้จัดการโครงการ เพื่อดำเนินการโครงการ ด้วยการบูรณาการสิ่งต่างๆ ด้วยเทคนิคในการบริหารจัดการขอบเขตของโครงการ (auiusuke,2559)

ในการเริ่มต้นทำโครงการให้สำเร็จ การกำหนดขอบเขตโครงการที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีแนวปฏิบัติที่ดี การสื่อสารโครงการเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนเข้าใจข้อกำหนดของโครงการ เพื่อจะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ และเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงในขอบเขตของโครงการ ควรมีกระบวนการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เข้มงวด เมื่อกำหนดขอบเขตแล้ว ไม่ควรเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน หากสามารถระบุความต้องการของโครงการได้อย่างชัดเจน ทำให้มีแนวโน้มเป้าหมายที่ดีตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับกำหนดขั้นตอนต่อไปในโครงการ

3.Time Managementเป็นการจัดการเวลาให้โครงการดำเนินการไปตามกรอบเวลาที่ตั้งไว้ การบริหารเวลา เป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดการจัดสรร และดำเนินการทำงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อบรรลุเป้าหมายให้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นเพียงนักบริหารเท่านั้นถึงจะสามารถบริหารเวลาได้ เพราะทุกคนก็สามารถทำได้ เพียงแต่จะต้องรู้จักที่จะแบ่งเวลาให้ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.Cost Managementเป็นการจัดการค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในโครงการ เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจ ที่เรียกว่า กลยุทธ์การบริหารต้นทุน เพื่อตอบสนองสถานการณ์ของโครงการสิ่งที่เป็นมาตรวัดความสำเร็จอย่างหนึ่งของกลยุทธ์การผลิตคือ การจัดโครงสร้างที่เหมาะสม การจัดลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์ และการให้ข้อมูลบัญชีบริหาร ดังนั้นกลยุทธ์การบริหารต้นทุนที่เป็นเครื่องมืออันจะนำไปสู่ความสำเร็จของการผลิตซึ่งมีต้นทุนต่ำแต่คุณภาพสูง (สัจนิรันดร์,2560)

5.Quality Managementเป็นการจัดการเพื่อควบคุมให้โครงการมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ เป็นกระบวนการจัดการที่มีระบบต่อการนำไปปฏิบัติในการวางแผนโครงการ สู่การออกแบบ การผลิต และการส่งมอบ เพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

6.Risk Managementเป็นการจัดการความเสี่ยงต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการ เป็นกลวิธีที่เป็นเหตุเป็นผลที่นำมาใช้ในการบ่งชี้ วิเคราะห์ ประเมิน จัดการ ติดตาม และสื่อสารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหน่วยงาน/ฝ่ายงาน หรือกระบวนการดำเนินงานขององค์กร เพื่อช่วยลดความสูญเสียในการไม่บรรลุเป้าหมายให้เหลือน้อยที่สุดและเพิ่มโอกาสแก่องค์กรมากที่สุด

7.Communications Managementเป็นการจัดการเรื่องการติดต่อสื่อสารภายในโครงการ การวางแผนอย่างเป็นระบบการนำไปใช้ การเฝ้าติดตาม และการแก้ไขช่องทางการสื่อสารทั้งหมดในโครงการ นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่แนวทางการสื่อสารใหม่ที่เชื่อมต่อกับองค์กรเครือข่ายหรือ

เทคโนโลยีการสื่อสาร ด้านการจัดการการสื่อสารรวมถึงการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารขององค์กร เพื่อ
การพัฒนาโครงการที่มีประสิทธิภาพ

8.Procurement Management เป็นการจัดการในเรื่องเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างเป็น
กระบวนการที่บริษัทต่าง ๆ ทำสัญญากับบุคคลฝ่ายที่สามเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการที่ต้องการ
เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเลือกวัสดุที่เหมาะสมและการ
เลือกแหล่งขายที่ถูกต้อง การติดตามผลเพื่อให้การนำส่งเป็นไปตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน การ
ตรวจสอบสินค้าที่นำส่งเพื่อให้มั่นใจว่าเป็นสินค้าที่มีคุณสมบัติและจำนวนตรงตามที่ได้วางไว้ และ
ตลอดจนการพัฒนาการติดต่อประสานงานกันกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันเป็นต้น (อดุลย์ จาตุ
รงค์กุล,2547:4)

9.Human Resource Managementเป็นการจัดการทรัพยากรบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ
โครงการ เป็นกระบวนการในการจัดการบุคลากรในองค์กรตามมิติต่างๆ เพื่อให้บุคลากรสามารถ
ดำเนินการทำงานตามหน้าที่ของตนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดปัญหาให้น้อยที่สุด รวมถึงการ
พัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อความสำเร็จ
ของโครงการที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

การบริหารจัดการโครงการให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการที่รวบรวมวิสัยทัศน์ กลยุทธ์
แผนการปฏิบัติงานและการดำเนินงานด้านความยั่งยืนให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำวัน
ระบบการบริหารนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหาร หน่วยงานระดับองค์กร หน่วยงานธุรกิจ พื้นที่ปฏิบัติการ
และหน่วยงานปฏิบัติงานในการจัดลำดับความสำคัญ และวางแผนการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเน้นแนวทาง
ในการพัฒนามาตรการเพื่อติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และตั้งภาพที่
อยากเห็นในระยะยาว ซึ่งมีอยู่ 2 ส่วน คือ 1.ภาพขององค์กรในอีก 5 ปี และ 10 ปี ระบุ what กับ
how ให้ได้ 2. ร่างแผนว่าจะทำอะไร อย่างไร ให้ไปถึงจุดหมายนั้น

โดยควรเตรียมข้อมูลตัวเลข และสถิติที่สำคัญๆ ไว้ ซึ่งทั้งหมดจะช่วยให้สามารถอธิบาย
ภาพรวม แผนงาน วิธีการ และทรัพยากรที่ต้องใช้ กับผู้ให้การสนับสนุนได้อย่างมีระบบ และใส่
แนวทางความยั่งยืนลงไปโครงการ ซึ่งเป็นหนึ่งข้อที่ควรคำนึงถึงตั้งแต่โครงการยังอยู่ในระยะแรกเริ่ม
เพราะทำให้รู้ว่าจะต้องให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มไหน จะขอความร่วมมือ และ พัฒนา
สานต่อความสัมพันธ์อย่างไร และยังทำให้มั่นใจว่ามีการสนับสนุนอื่นๆ อยู่ เมื่อถึงเวลาที่ทุนตั้งต้นหมด
ลงโดยจะมีหลักการต่างๆที่สำคัญ ดังนี้

วางกลยุทธ์การสื่อสาร: วางกลยุทธ์การสื่อสารให้แข็งแรงและกว้างไกล เพื่อกระจายข่าวสารและผลลัพธ์ออกไปสู่ผู้รับสารได้มากขึ้น ยิ่งสื่อสารได้ดีเท่าไร ก็มีโอกาสดำเนินการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ให้บริจาคนั้น

ให้พื้นที่กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก: อีกวิธีที่จะช่วยให้องค์กรมีความยั่งยืน คือ การให้พื้นที่กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการกิจกรรมและแผนงานต่างๆ เช่นการจัดเวิร์คช็อปให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลายสาขามารวมกันในงานเดียว จะช่วยให้ดึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใหม่ๆ และคนนอกกลุ่มเป้าหมายที่สนใจมาร่วมงานได้มากขึ้น

ขยายแหล่งเงินทุนให้กว้างและหลากหลาย: อย่างที่ทราบกันดีว่าความยั่งยืนขององค์กรมีผลโดยตรงมาจากศักยภาพในการหาฐานผู้ให้การสนับสนุน และการพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องการทำงานขององค์กร อย่างยึดติดกับผู้ให้บริจาคเก่า แต่ให้ค้นหาโอกาสใหม่ๆ อยู่เสมอ

ทำลิสต์ฐานข้อมูลผู้ให้บริจาค: ระบุข้อมูลของผู้ให้บริจาคที่มีความสนใจและมีความเป็นไปได้ที่จะบริจาคทุนและทรัพยากร คอยบอกข่าวเกี่ยวกับงานเพื่อผู้บริจาคจะได้เตรียมการได้ถูกต้อง

การบริหารโครงการให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน ควรมีการวางแผนก่อนเริ่มโครงการ ผู้บริหารจำเป็นต้องติดตาม วิเคราะห์แนวโน้มความต้องการวัสดุและแรงงาน การประมาณการทั้งทางด้านเวลาและงบประมาณต้องถูกต้อง เทียบตรงแม่นยำ งบประมาณที่ได้ตั้งไว้ก็เหมาะสมกับความเป็นจริง ในระหว่างดำเนินการโครงการต้องติดตามควบคุมด้านเวลาและค่าใช้จ่ายไม่ให้เกินจากที่ตั้งไว้ การขาดสภาพคล่องทางการเงินย่อมส่งผลให้งานล่าช้าสะสมจนกระทบถึงต้นทุนโครงการในที่สุด จึงจำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขของโครงการ ติดตามด้วยการดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการด้านต่างๆ หลังจากนั้นจึงเสนอผลการประเมินโครงการให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าควรจะทำโครงการต่อไปในการวางรายละเอียดด้านต่างๆ ในขั้นการวางแผนดำเนินงาน ซึ่งการริเริ่มเป็นโครงการโดยทำการศึกษาและการวิเคราะห์ผล โดยวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (ดร. พรชัย องค์กรสังคม, 2563)

ผู้บริหารโครงการจะต้องรวบรวมแนวความคิด นโยบาย ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา หาแนวทางการแก้ปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ และเขียนโครงการ จำเป็นต้องประกอบด้วย หลักการและเหตุผล อธิบายที่มาของโครงการ ซึ่งเป็นเหตุผลแสดงถึงความสำคัญที่จำเป็นต้องมีโครงการ วัตถุประสงค์เพื่อบอกแนวทางการดำเนินงานและการประเมินผล สามารถปฏิบัติได้ในช่วงเวลาที่กำหนดในโครงการตรงตามเป้าหมาย

กำหนดคุณลักษณะของผลงานโครงการทั้งเชิงปริมาณและแผนดำเนินงานให้มีคุณภาพ สามารถวัดได้อธิบายกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนทั้งวิธีการและ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องมองการณ์ไกล มีความโปร่งใส บริหารตามหลักธรรม ส่วนในเรื่องของสถานที่และระยะเวลาดำเนินงานต้องมีความชัดเจน งบประมาณสามารถอธิบายรายละเอียดแหล่งที่มา และประเภทของงบประมาณได้ ส่วนในการติดตามประเมินผล ควรอธิบายวิธีการ เครื่องมือ และสิ่งที่จะประเมิน สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ เขียนผลที่คาดว่าจะได้รับ และจะเกิดขึ้นจริง จากการดำเนินการโครงการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2545)

คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารโครงการ

ผู้บริหารโครงการ นั้น อาจจะมีการเรียกขานในแต่ละหน่วยงานแตกต่างกันไป อาจจะถูกกำหนดให้เป็นบุคคล หรือหน่วยงานที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารโครงการนั้น ๆ ก็ได้ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานนั้นก็คือผู้บริหารโครงการนั่นเอง บางหน่วยงานก็อาจจะใช้คำว่าผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งบทบาทและหน้าที่ก็ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ซึ่งผู้บริหารโครงการ มักจะมีคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอยู่ในตัวที่คล้าย ๆ กัน คือ มีรูปแบบการทำงานในลักษณะของ Adaptive Work หมายถึง การทำงานที่อาศัยการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้แนวทางปฏิบัติใหม่ๆ จากปัญหาที่พบ นำปัญหาที่พบมานิยามเพื่อทำความเข้าใจและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานของทีมงาน การบริหารภาวะผู้นำให้กับทีมงาน โดยนอกเหนือจากที่มีสถานะเป็นผู้นำให้กับทีมงาน ในการทำงานที่ต้องคอยกระตุ้นทีมงานให้ตอบสนองไปยังเป้าหมายของโครงการอยู่แล้ว ยังรวมถึงการโน้มน้าวใจ หรือการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ทีมงาน ที่จะต้องกล้าเผชิญกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่พบ เผชิญกับภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่จะทดสอบทีมงานให้ทนต่อแรงเสียดทานจากสภาพแวดล้อมโดยรอบในการประสานงาน ทั้งในทีมงานเองและต่อปัจจัยที่มาจากภายนอกต่าง ๆ ในระหว่างการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโครงการ จึงเป็นเหมือนตัวแทนของฝ่ายจัดการ ที่จะต้องตอบโจทยในนโยบายที่ฝ่ายจัดการได้มอบให้ โดยใช้โครงการเป็นเครื่องมือ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นโยบาย หรือวิสัยทัศน์ ที่องค์กรได้กำหนดไว้

คุณลักษณะที่สำคัญ ของผู้บริหารโครงการจึงควรที่จะต้องมีลักษณะในการบริหารภาวะผู้นำ ได้ดีไปพร้อมกันด้วย ซึ่งน่าจะประกอบหลัก 5 ประการ ได้แก่

1. ต้องมองภาพรวมของโครงการให้ออก นั่นคือ ในฐานะผู้บริหารโครงการจะต้องมองเห็นถึงภาพรวมของโครงการได้ทั้งหมด จะต้องทราบเป็นอย่างดีว่าโครงการนี้เกิดขึ้นจากนโยบายหลักใดขององค์กร เป้าหมายของการดำเนินโครงการในครั้งนี้ตอบโจทย์ทั้งหมดของนโยบายดังกล่าวหรือไม่ มีสิ่งใดบ้างที่โครงการจะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมจึงจะบรรลุเป้าหมายในครั้งนี้ได้ มีหน่วยงานหรือใครบ้างที่เราจะต้องดึงเข้ามาร่วมทำงานด้วยกัน ต้องมีความเข้าใจปัญหา รวมทั้งพยายามที่จะทำความเข้าใจในปัญหาทั้งหมดของโครงการ และเมื่อเสร็จโครงการนี้แล้วยังต้องจัดทำโครงการใหม่เพิ่มเติมอีกหรือไม่

2. ผู้บริหารโครงการจะต้องกระจายความรับผิดชอบไปยังทีมงานให้มากที่สุด เมื่อทีมงานไม่สามารถทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ หรือไม่อาจทำได้อย่างที่คาดหวังไว้ ผู้นำทีม มักจะดึงงานเหล่านั้นกลับมาทำเอง ซึ่งนอกจากจะทำให้งานมาล้นมือผู้นำทีมหรือหัวหน้างานแล้ว ก็จะเป็นการลดทอนศักยภาพในการพัฒนาทีมงานของโครงการไปในตัวด้วยผู้บริหารโครงการ จึงควรที่จะต้องกระจายงานต่าง ๆ ของโครงการ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานไว้อยู่แล้ว ให้ทีมงานได้รับผิดชอบให้มากที่สุด เว้นแต่งานที่มีความจำเป็นเฉพาะตัวจริง ๆ

3. บริหารภาวะอารมณ์ของทีมงาน ในฐานะที่เป็นผู้นำของทีมงาน ผู้บริหารโครงการจึงต้องมีความที่คอยสังเกตความรู้สึกและการตอบสนองของทีมงานด้วย ในบางครั้งทีมงานอาจจะต้องเผชิญความกดดันที่มาจากภาระงานและสะสมไว้จนกลายเป็นความเครียด จนทำให้งานไม่สามารถดำเนินหน้าไปตามที่ได้กำหนดไว้ การบริหารภาวะอารมณ์ของทีมงาน เป็นเรื่องที่จะต้องทำอย่างเหมาะสม ให้เกิดความสมดุล เพราะหากเข้าไปจัดการเรื่องนี้มากเกินไป อาจจะทำให้เกิดลักษณะของการก้าวร้าวความรู้สึก และหากพิจารณาเรื่องนี้บ่อยเกินไป ก็จะทำให้ทีมงานเกิดภาวะตึงเครียดในงานที่ได้รับมอบหมายได้

4. มองที่เป้าหมายหลักของโครงการ ผู้บริหารโครงการ จำเป็นที่จะต้องคอยกระตุ้นเตือนให้ทีมงานได้พุ่งเป้าไปสู่ประเด็นที่ได้กำหนดไว้เป็นเป้าหมายหลักของโครงการอยู่เป็นระยะ เพราะในระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ มักจะพบประเด็นใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ประเด็นเหล่านี้ จะเป็นตัวทำให้เกิดการเบี่ยงเบนจากเป้าหมายหลักของโครงการอยู่ตลอดเวลา เช่น ในเรื่องของระยะเวลาดำเนินโครงการที่ยาวนาน วิธีการปฏิบัติที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ความรู้สึกที่ได้รับเมื่อบรรลุเป้าหมายย่อย ๆ ของโครงการได้ จนคิดว่าโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ประเด็นเหล่านี้ จะเป็นผลให้ทีมงานเกิดความรู้สึกที่จะหลีกเลี่ยงงานหลัก (หรือเป้าหมายหลักของโครงการ)

5. ผู้บริหารโครงการควรให้ทีมงานได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ในบางครั้ง การบริหารโครงการให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโครงการในฐานะผู้นำทีม จำเป็นที่จะต้องอาศัยทีมงานที่จะช่วยกันเสริมความคิด ร่วมกันหาสาเหตุของปัญหาที่พบในระหว่างการทำงาน ไปจนถึงการร่วมกันหาทางออกหรือแนวทางแก้ไขปัญหาในงานที่ทีมงานได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันว่าจะลงมือปฏิบัติกันอย่างไร จะมอบหมายกันอย่างไร และจะป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำขึ้นอีกได้อย่างไร เป็นเหมือนการร่วมกัน “ระดมความคิด พิชิตปัญหา” ด้วยกัน ในบางครั้งอาจจะทำให้ผู้บริหารโครงการได้เรียนรู้ถึงแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ สามารถที่จะนำมาใช้กับงานที่ทำอยู่ได้อย่างดียิ่งขึ้น (สุรศักดิ์ อัครอารีสุข,2553)

การบริหารโครงการตามหลักสัปปริสธรรม 7

การบริหารโครงการ ให้บรรลุผลจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นช่วยทำเพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องใช้หลักสัปปริสธรรม ๗ มาใช้ในการบริหารโครงการ โดยมีปัจจัยสำคัญในการบริหารโครงการ คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ โดยเฉพาะการจัดการนี้ คือสิ่งที่จะทำให้การบริหารประสบผลสำเร็จได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,2539:333)

หลักการบริหารโครงการตามหลักสัปปริสธรรม มี 7 ประการ ดังนี้

1. หลักอัมมัญญา คือรู้จักเหตุรู้ความจริง รู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์ รู้กฎแห่งกรรม รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้จักหลักการที่จะทำให้เกิดผลหรือบรรลุผลสำเร็จของงานนั้นๆได้ โดยหลักสัปปริสธรรมข้อนี้ในการบริหารโครงการคือ ผู้บริหารหรือผู้นำจำเป็นต้องมองเห็นข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรให้เกิดประสิทธิผล รู้จักการคิดวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น ตามสภาพบริบทขององค์กร เข้าใจหลักการเปลี่ยนแปลง โดยพิจารณาหลักการและเกณฑ์แห่งเหตุผลมาบริหารจัดการโครงการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. อัตถัญญา รู้จักผล หรือความมุ่งหมาย เป้าหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำตามหลักการบริหารนั้นๆ ข้อนี้กล่าวคือ การบริหารโครงการให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ ผู้จัดทำโครงการควรรู้ถึงประโยชน์ของโครงการที่จัดทำว่าสามารถนำไปสู่การพัฒนาและความมั่นคงได้อย่างไร โดยไม่ให้เกิดผลกระทบใดๆ ต่อองค์กร และควรมีแนวคิดการบริหารจัดการที่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่จะตามมาและสามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยรู้ว่าจะเกิดผลสัมฤทธิ์อะไรจากการจัดทำโครงการนั้น

3. อัตตัญญูตา รู้จักตน คือ รู้จักเรว่าเรานั้น โดยฐานะภาวะเพศ ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมเป็นอย่างไร และเท่าใด แล้วประพจน์ให้เหมาะสม และรู้จักที่จะปรับปรุงต่อไป กล่าวคือผู้จัดทำโครงการควรรู้ดีว่าโครงการนั้นมีจุดด้อย จุดแข็งอย่างไร มีขีดความจำกัดอย่างไร เพื่อสามารถปรับปรุงแก้ไขให้ทันต่อเหตุการณ์ การที่จะรู้ได้ต้องอาศัยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก หรือการทำ SWOT Analysis นั้นเอง

4. มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ คือ ความพอดีในการจ่ายโภคทรัพย์ ก็คือผู้จัดทำโครงการควรมีการวางแผนทางการเงิน ต้นทุนที่จะใช้ได้ โดยรู้จักประมาณให้เกิดความเพียงพอในโครงการ ชัดความจำกัดในเรื่องของงบประมาณ และขีดความสามารถของผู้ร่วมจัดทำโครงการ โดยการวางแผนงานโครงการที่รอบคอบ

5. กาลัญญูตา รู้จักกาล เวลา อันเหมาะสม และระยะเวลาในการประกอบกิจ หลักข้อนี้ในการบริหารโครงการคือ ผู้จัดทำโครงการจะต้องมีความเข้าใจถึงระยะเวลาที่เหมาะสมกับการดำเนินงานโครงการนั้นๆ สามารถพิจารณาถึงสถานการณ์ในเวลานั้น ๆ ว่า ควรจะดำเนินการอย่างไร อะไรควรงด อะไรควรกระทำ หรือช่วงเวลาใดที่การจัดทำโครงการแล้วสามารถประสบผลสำเร็จมากที่สุด โดยการวิเคราะห์จากอุปสงค์ อุปทาน

6. ปริสัญญูตา รู้จักชุมชน กริยาที่จะประพจน์ต่อชุมชนนั้น ว่าควรจะดำเนินการอย่างไร ในข้อนี้ถือเป็นหลักสำคัญ จำเป็นต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพันธมิตร หรือการประสานงานกับชุมชน หรือกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อโครงการ คือต้องเข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ด้วยเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อชุมชน เพื่อจะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร โดยมุ่งหวังประโยชน์ต่อชุมชนด้วย เป็นการคืนกำไรให้ชุมชน เพื่อให้ประชาชนเกิดพึงพอใจ

7. บุคคลัญญูตา รู้จักบุคคล คือ รู้จักความแตกต่างของบุคคลโดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม ตลอดจนรู้ในความสามารถของบุคคล และสามารถมอบงานที่เหมาะสมในการจัดทำโครงการให้แก่บุคคลได้ตรงกับความสามารถของบุคคลนั้นๆ ผู้บริหารโครงการควรรู้วิธีการนำความสามารถ และภักดีต่อองค์กร มาใช้ได้ตรงจุด เพื่อสร้างความเป็นธรรม ความสามัคคี และเสมอภาคให้แก่ ผู้ร่วมทำงานได้อย่างเป็นเป็นหมู่คณะ สิ่งสำคัญคือการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ด้วยความเป็นมิตรไมตรี รวมทั้งมีความจริงใจต่อกัน การรู้จักบุคคลนี้แหละจะทำให้สามารถมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของเขา ก็จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ มีความราบรื่นได้

จากการบริหารโครงการที่กล่าวมาข้างต้น หากปราศจากแนวคิด หลักการกลยุทธ์ และการวางแผนที่ดีอาจทำให้โครงการไม่บรรลุผล และหากผู้บริหารขาดการนำหลักธรรมเข้ามาบริหารโครงการ ก็จะทำให้โครงการขาดความน่าเชื่อถือ ไม่สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

สรุป และข้อเสนอแนะ

จะเห็นว่าการจัดทำโครงการผู้บริหารโครงการควรจะมีการวางแผนที่ดี มีแนวคิด กลยุทธ์ที่ผสมผสานกับหลักพระพุทธศาสนาที่จะช่วยให้การดำเนินงานได้เกิดความราบรื่น และเกิดผลที่ได้รับสูงสุด หากการบริหาร โครงการขาดประสิทธิภาพ ขาดหลักธรรมในการบริหาร หรือผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการวางแผนงานโครงการ การกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินการโครงการอย่างเป็นระบบ และไม่นำผลการประเมินโครงการ มาใช้ในการตัดสินใจบริหารจัดการ อีกทั้งขาดบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในโครงการและวิธีการ ดำเนินงานโครงการแล้วนั้น โครงการก็ย่อมบรรลุถึงเป้าหมายได้ยาก หรือไม่สามรถบรรลุเป้าหมายได้เลย ดังนั้นแนวปฏิบัติการบริหารโครงการตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ หรือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่นๆที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ผู้บริหารโครงการหรือผู้ที่รับผิดชอบโครงการจำเป็นต้องมี เพื่อให้โครงการบังเกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายสูงสุด

References

- กมลวัลย์ ลือประเสริฐ. (23 มิถุนายน 2555). *องค์ความรู้ในการบริหารโครงการ*: [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/88866>
- เฉลิมพงศ์ มีสมนัย.(2547). *นโยบายสาธารณะและการบริหารโครงการ*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประยูร ธรรมจิตโต, (2557). *พุทธวิธีการบริหารหนังสือพุทธวิธีบริหาร*. พระธรรมโกศาจารย์ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัดมหาชน
- พรชัย องค์วงศ์สกุล, (2563). *การบริหารโครงการให้ประสบความสำเร็จ*. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคม สถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย : โรงพิมพ์ บริษัท สมบูรณ์การพิมพ์ จำกัด
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สจจนิรดา,(2560).เมื่อ “กลยุทธ์การบริหารต้นทุน“ กลับมามีบทบาทมากขึ้น.วารสาร

CPD&ACCOUNT:บริษัท ธรรมนิติ จำกัด

สมบัติ อารังธวงค์. (2545) การบริหารโครงการ.แนวความคิดและการพัฒนา : thebookbun

สุรศักดิ์ อัครอารีสุข.(24 มีนาคม พ.ศ. 2553). บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโครงการ : [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <http://surasak-akkaraareesuk.blogspot.com/2010/03/blog-post.html>

อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2547). การจัดซื้อ. ครั้งที่พิมพ์ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อานันท์ ปันยารชุน, (2557) การบริหารโครงการตามหลักพุทธ.ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารเชิงพุทธ :

ห้องสมุดสถาบัน พระปกเกล้า

อุปาสนะ โจชิ, (2559). การบริหารโครงการก้าวสู่ความยั่งยืน : ม.ป.พ.

อองรี ฟาโยล.(26 มิถุนายน 2562). ทฤษฎีการบริหารจัดการ POCCC. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190626-poccc-henri-fayol/>

ausuke .(27 กันยายน 2559). การจัดการขอบเขตของโครงการ (Project scope management)

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://ausuke.blogspot.com/2016/09/project-scope-management.html>